

MIRANT ENRERE

HISTÒRIA

ALFONS II, el Liberal

A la mort de Pere II, el Gran, el seu fill Alfons va pujar a regnar. Havia nascut a València el 1265 i per tant era un jove de 20 anys qui recollia la corona dels tres regnes units de Catalunya, Aragó i València, ja que les *noves* possessions a Itàlia, el Regne de Sicília, havien anat a parar al fill segon de Pere II, Jaume.

Alfons II va ser conegut pel Liberal o el Franc. Denominacions sempre efectuades a posteriori, volen indicar les característiques més determinants dels reis i la qualificació molt s'avenia amb el tarannà del rei Alfons. Però poc abans d'arribar al tron, ja s'havia significat com a bon militar: coincidint amb els darrers moments de la vida del seu pare, havia incorporat les Mallorca a la Corona, que fins ara, pel testament del seu avi Jaume, havien correspost al regne del seu oncle Jaume. Ja en els primers mesos del seu regnat Alfons va completar a totes les Mallorca dins la Corona: la conquesta de Menorca, el gener del 1287. Al seu oncle Jaume, ara, ja només li quedaven el Rosselló i la Cerdanya.

Si bé el seu germà Jaume havia heretat Sicília, aquest regne formava part de la Corona i al rei Alfons, li corresponia vetllar per la consolidació de l'empremta catalana en aquelles terres, tan desitjades per altres regnes, com era el cas de França que, a

més, comptava amb el suport del Papat; només cal recordar la famosa *Croada contra Catalunya* bastida entre Roma i París, només per poder foragitar els catalans de Sicília. Alfons II va poder comptar amb un trumfo insospitat: Carles de Salern, fill del pretendent al tron de Sicília, Carles d'Anjou, havia caigut presoner de Roger de Llòria. I llavors hi va haver tractes: es va alliberar el fill amb la condició de que el pare admetés la implantació de la Corona catalana a Sicília. (Tractat d'Oloron, 1287).

Mes problemes va tenir Alfons amb els aragonesos. Amb la mort tan ràpida de Pere II, no s'havia pogut ratificar el *Privilegio Nacional* que els nobles de la Unió volien veure'l aprovat en Corts. Alfons mira de deixar per més endavant aquests assumptes interns ja que per ell era més important la conquesta de Menorca; però la Unió, precisament perquè el rei estava en campanya, ho va aprofitar per envair el Regne de Valencia, i tant el rei com els seus homes de confiança entenen que s'inicia una guerra civil. El *Liberal* va actuar amb contundència: va fer penjar dotze nobles de Tarassona, uns caps de la Unió. Alhora engega tot de signes de pacificació, però quan al final s'arriba a un acord, dóna la impressió que el rei ha hagut de claudicar: no pot sentenciar res sense l'acord de les Corts aragoneses i la figura del Justícia d'Aragó agafa molt de relleu. I el més humiliant de tot: el germà petit del rei, Pere, és la penyora que donarà fe de que els tractes entre Alfons II i la Unió es compliran. També hi ha penyora de dotze castells reials...

A les Corts Generals a Montsó del 1289, amb l'ajut de catalans i valencians, triomfen les idees reials i tot el que s'havia acceptat per pressió, abans, ara queda en un no-res. La pau, doncs, tornava a tots els regnes de la Corona, però el rei Alfons no en podrà gaudir gaire temps: el 18 de juny de 1281 moria a Barcelona. Tenia 26 anys i sis d'ells els havia exercit de rei.

(JMG)

RAMON LLULL, LA SEVA OBRA (30)

Recordem que contemplem el *Libre de les Bèsties* que segons Riquer, Llull ja l'havia escrit abans que el *Libre de Meravelles*, però que havia decidit incorporar-lo a aquest darrer, i que segons Martí de Riquer, indegudament: ara anava a formar la part d'un tot, quan ell ja era un tot... Varem deixar les bèsties en un prat, preparades per escollir un rei, i que va ser el lleó, però no per unanimitat...

Precisament en el moment que reiniciem el relat, Na Renard, la guineu, que sembla l'animal líder entre els que mengen herba, “concebé traïció en el seu cor i desitjà la mort del rei Lleó. Posà rancúnia a l'Orifany (l'elefant), fent-li veure que havent triomfat el partit de les bèsties que mengen carn, esperaven temps molt dolents als que mengen herba, i amb afalacs i exemples ben portats li suggerí que ell sí que podria ser rei, i que si ho desitjava, ella ho assoliria. L'Orifany, però, temia que Na Renard no el traís, car, per la seva natura, una guineu ha de posar-se al costat de les bèsties que mengen carn, i li exposà un exemple.” (Martí de Riquer)

“*En una terra s'esdevenç que un milà portava una rata, e un ermità pregà Deus que aquella rata caigués en sa falda Per les oracions del sant hom, Deú féu caure aquella rata en la falda d'aquella ermità, lo qual pregà Deus que'n faés una bella donzella. Deus escoltà los precés de l'ermità, e féu de la rata una bella donzella. Filla –dix l'ermità- vós volets lo sol per marit? – Sènyer, no, car al sol prenen els núvols la claredat. E l'ermità demanà si volia per marit a la lluna; e ella dix que la lluna no havia la claretat per si mateixa, ans havia per lo sol. –Bella fi-*

lla, volets lo núvol per marit? Respòs que no, car lo vent menava los nuus la on se volia. La donzella no volc lo vent per marit, car les muntanyes l'empatxaven a son moviment; ni volc les muntanyes, per ço que les rates les foradaven, ni volc hom per marit, per ço car matava les rates. A la fi la donzella pregà l'ermità que pregàs Déus que tornàs rata, enaixí com d'abans s'era, e que li donàs per marit un bell rat."

Na Renard compregué les sospites de l'Orifany, però va seguir marejant a l'Orifany amb més exemples, fins que aquest caigué en el parany i accedí a ser rei, amb una condició: que Na Renard fes matar el Lleó. Na Renard va anar a buscar el Cavall i el Bou, i va trobar aquest fugint de l'home. Na Renard te cura del Bou, el fa descansar en un prat, però augmenta alhora tots els recels que el Bou té contra el Lleó. Quan el Bou ja està refet, comença a braolar prop d'on està el Lleó, estamordint al rei, però Na Renard el va convèncer que eren braols que procedien de bèstia buida i sense força. Però al segon braol del Bou totes les bèsties estaven estamordides, menys Na Renard, que guanyà gran prestigi entre els animals. Mentrestant, la Serp va posar en guàrdia al Lleó de les insídies de Na Renard, però al tercer braol del Bou, Na Renard s'ofereix per veure quina bèstia braola.

Na Renard va cap el Bou i li diu que es presenti humil davant el Lleó, i que li demani perdó. Al arribar, els animals s'averkonyiren de tenir por del Bou. Aquest, ben rebut, explicà la perversitat de l'home, molt perillós, cosa que preocupà al Lleó, però Na Renard li diu que se li ofereixin presents i que siguin el Ca i el Gat els que ho facin, que tenien els càrrecs de portar i cambrer del rei... càrrecs que immediatament foren ocupats per Na Renard i el Bou.

(JMG)